

**Рішення спеціалізованої вченої ради
щодо присудження ступеня доктора філософії**

Спеціалізована вчена рада Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя МОН України, м. Ніжин, прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії Івахно Наталії Олексіївни з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка на підставі прилюдного захисту дисертації «Методика поглибленого вивчення учнями 10-11 класів власних назв у літературних творах» за спеціальністю 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) 22 січня 2024 року.

Івахно Наталія Олексіївна, 1996 року народження, громадянка України, освіта повна вища, у 2018 році закінчила Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя, отримала диплом з відзнакою та здобула ступінь магістра за спеціальністю 014 Середня освіта (Українська мова і література). У 2019 році вступила до аспірантури Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя для здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями).

Роботу виконано в Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя МОН України, м. Ніжин, відповідно до наукової теми кафедри літератури, методики її навчання, історії культури та журналістики Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя «Технологія літературного аналізу в середній школі» (номер державної реєстрації 0123U101622).

Науковий керівник – Бондаренко Юрій Іванович, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри літератури, методики її навчання, історії культури та журналістики Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя.

За матеріалами дисертації опубліковано 14 одноосібних наукових праць, із яких: 3 статті – у фахових виданнях України, 2 – у закордонних, 3 – в інших наукових виданнях України; 6 тез доповідей опубліковано в збірниках матеріалів міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій.

Опубліковані роботи цілком відповідають змісту дисертації та її висновкам.

1. Івахно Н. О. Теоретичні засади шкільного вивчення топонімів у літературному тексті: система компетенцій. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2020. Вип. 28. Том 2. С. 99-103. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863.2/28.208647> (індексовано у міжнародній науковій базі даних Index Copernicus).

2. Івахно Н. О. Функції антропонімів у літературних творах шкільної програми: старші класи. *Вісник Запорізького національного університету. Педагогічні науки*. № 1 (34). 2020. С. 62-66. DOI: <https://doi.org/10.26661/2522-4360-2020-1-09> (індексовано у міжнародній науковій базі даних Index Copernicus).

3. Івахно Н. О. Методика роботи з власною назвою як регулятором вивчення динамічних образів-персонажів. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)*. № 1(37), 2021. С. 39-43. DOI: <https://doi.org/10.51647/kelm.2021.1.1.7> (індексовано у міжнародній науковій базі даних Index Copernicus).

4. Івахно Н. О. Поглиблена робота з міфонімами (на основі літературних творів шкільної програми для 10 класу). *Viae Educationis: Studies of Education and Didactics*. № 1 (4) / 2022. С. 30-36. DOI: <https://doi.org/10.15804/ve.2022.04.03> (індексовано у міжнародній науковій базі даних Index Copernicus).

5. Івахно Н. О. Вивчення образів-персонажів літературного твору як носіїв власних назв динамічного типу. *Наукові записки. Серія «Психолого-педагогічні науки» (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя) / за заг. ред. В. В. Бурназової*. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2023. № 2. С. 54-62. DOI: <https://doi.org/10.31654/2663-4902-2023-PP-2-54-62> (індексовано у міжнародній науковій базі даних Index Copernicus).

6. Івахно Н. О. Загальний огляд мовознавчого аспекту вивчення власних назв. *Україна, українська мова – світ XXI століття у діалозі культурно-мовних, морально-громадянських цінностей особистості та педагогічних систем: ел. зб. статей за матеріалами Дванадцятої Всеукраїнської науково-практичної*

конференції, м. Київ, 25 жовт. 2019 р. / [за наук. ред. Г. О. Васьківської]. Київ: Педагогічна думка, 2019. С. 107-112. (Серія: Дидактика: теорія і практика).

7. Івахно Н. О. Антропоніми як складник художнього твору: теоретичний аспект вивчення, система компетентностей. *Сучасні педагогіка та психологія: перспективні та пріоритетні напрями наукових досліджень: матеріали міжнародної науково-практичної конференції*. Київ: ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології», 2020. Ч. 1. С. 58-60.

8. Івахно Н. О. Поглиблене вивчення власних назв у рамках пообразного аналізу літературного твору (на матеріалі текстів для старших класів). *Наукова дискусія: питання педагогіки та психології: матеріали міжнародної науково-практичної конференції*. Київ: ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології», 2020. Ч. 1. С. 27-30.

9. Івахно Н. О. Методика поглибленого вивчення власних назв у рамках жанрового та стильового напрямів дослідження літературного твору. *International scientific and practical conference "Pedagogy and Psychology in the Modern World: the art of teaching and learning": conference proceedings, February 26-27, 2021. Vol. 2. Riga, Latvia: «Baltija Publishing». Pp. 48-52.*

10. Івахно Н. О. Поглиблене вивчення функціональних можливостей власних назв у процесі пообразного аналізу художніх творів. *Арватівські читання – 2021: збірник тез доповідей Всеукраїнської студентської науково-практичної інтернет-конференції, 21 квітня 2021 року* / упоряд. А. І. Бондаренко, Н. М. Голуб, Н. М. Пасік, С. В. Цінько. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2021. С. 122-124.

11. Івахно Н. О. Методика встановлення зв'язку власних назв з художніми елементами літературного тексту. *Арватівські читання – 2022: збірник тез доповідей Всеукраїнської студентської науково-практичної інтернет-конференції, 20 травня 2022 року* / упоряд. Н. І. Бойко, О. М. Петрик. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2022. С. 41-42.

12. Івахно Н. О. Формування компетентних учнів-читачів старших класів у процесі поглибленого вивчення топонімів під час аналізу художнього твору.

Молодь і сучасні тренди наукової думки: збірник тез доповідей Всеукраїнської мультидисциплінарної науково-практичної інтернет-конференції, 01 березня 2023 року / упоряд. Н. О. Івахно. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2023. С. 90-93.

13. Івахно Н. О. Поглиблене вивчення власних назв у рамках жанрового та стильового напрямів дослідження літературного твору. *Науково-методичний вісник Ніжинського обласного педагогічного ліцею Чернігівської обласної ради*. Випуск № 1 (19). Ніжин: ПП Лисенко, 2021. С. 28-30.

14. Івахно Н. О. «Із неволі в Міцраїм» – «О межу к Палестині»: головний герой поеми Івана Франка «Мойсей» на шляху досягнення національної мети (методична розробка уроку з української літератури, 10 клас). *Науково-методичний вісник Ніжинського обласного педагогічного ліцею Чернігівської обласної ради*. 2022. Випуск № 2 (22). Ніжин: ПП Лисенко, 2022. С. 26-30.

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради:

Рудюк Тетяна Вікторівна – голова спеціалізованої вченої ради, доктор педагогічних наук, професор кафедри української мови, методики її навчання та перекладу Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя.

Дисертаційна робота Івахно Наталії Олексіївни на тему «Методика поглибленого вивчення учнями 10-11 класів власних назв у літературних творах» є самостійною закінченою науковою роботою та цілком відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44. З урахуванням виконання у повному обсязі освітньої складової освітньо-наукової програми та індивідуального плану наукової роботи дисертантка заслуговує присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями).

Лілік Ольга Олександрівна – опонент, доктор педагогічних наук, професор кафедри української мови і літератури Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка.

Зазначила, що дисертанткою уперше запропоновано цілісну систему знань, умінь і навичок, необхідних для вивчення власних назв у процесі аналізу літературного тексту; визначено критерії оцінювання навчальних досягнень учнів у процесі роботи з власними назвами; розроблено методичну модель вивчення власних назв на уроках української літератури в старших класах (запропоновано принципи навчання, методи, прийоми, форми роботи); експериментально перевірено ефективність роботи з власними назвами за сформованою методичною системою. Достовірність основних наукових положень підтверджується глибоким аналізом емпіричного матеріалу та статистичним опрацюванням експериментальних даних. Це дає підстави стверджувати, що Івахно Н. О. володіє дослідницьким інструментарієм, методикою проведення педагогічного експерименту й аналізу експериментальних даних. Відповідно дисертаційна робота Івахно Наталії Олексіївни на тему «Методика поглибленого вивчення учнями 10-11 класів власних назв у літературних творах» за своєю актуальністю на науково-теоретичним рівнем, новизною постановки та розв'язання проблем, практичним значенням є самостійною закінченою науковою роботою, що відповідає п. 6 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а дисертантка заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями).

Удовиченко Лариса Миколаївна – опонент, доктор педагогічних наук, професор кафедри східної культури і літератури Київського університету імені Бориса Грінченка.

Найбільш істотними і важливими здобутками дисертантки є наступні:

- формування цілісної системи знань, умінь і навичок, необхідних для вивчення власних назв у процесі аналізу літературного тексту;

- виокремлення відповідних принципів навчання, методів, прийомів та форм роботи;
- розробка методичної моделі вивчення власних назв на уроках української літератури в старших класах;
- визначення критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів у роботі з власними назвами;
- експериментальна перевірка ефективності авторської методики роботи власними назвами.

Результати дослідження Наталії Івахно є істотним внеском у розвиток теорії і методики навчання української літератури. Запропонована методична система та цікаві і змістовні літературознавчі матеріали, викладені у розділах дисертації та у додатках, безумовно слугуватимуть підґрунтям для практичної реалізації важливих освітніх завдань, а також стануть стимулом для укладання нових програм, підручників та посібників з української літератури для учнів старшої школи.

Додатки підкреслюють та посилюють практичну орієнтованість дисертації, додають їй ваги і стимулюватимуть зацікавленість нею широким учительським загалом.

Отже, аналіз дисертації та опублікованих праць дає підстави для висновку про те, що дослідження Івахно Наталії Олексіївни є завершеним, цілісним, самостійним. Дисертаційна робота відповідає галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) та сучасним вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертацій», і затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її авторка – Івахно Наталія Олексіївна – заслуговує на присудження наукового ступеня

доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями).

Шуляр Василь Іванович – опонент, доктор педагогічних наук, професор кафедри теорії і методики мовно-літературної та художньо-естетичної освіти, директор Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Наголосив, що дослідження Івахно Н. О. присвячено надважливій проблемі в системі літературної освіти школярів. Проблема вивчення власних назв одна із складних і малодосліджених у методиці вивчення української літератури. Напрацювання методики вивчення онімів, які наявні в художніх творах, сприятиме формуванню навичок старшокласників аналізу текстів у розрізі виявлення образного, часопросторового та мовного складників.

Позитивним є те, що результати дослідження впроваджено в навчальний процес Ніжинського обласного педагогічного ліцею Чернігівської обласної ради, Чернігівського обласного наукового ліцею Чернігівської обласної ради, Дрогобицького ліцею Дрогобицької міської ради Львівської області, Ліцею № 3 Івано-Франківської міської ради Івано-Франківської області, Київської гімназії східних мов № 1 міста Києва, які засвідчені низкою довідок.

Критичний аналіз роботи дозволяє говорити про те, що поставлені дослідницькі завдання логічно узгоджуються з метою дисертаційної роботи. Текст відповідає його предмету. Хід вирішення визначених мети і завдань послідовно розкрито в дослідженні. Вважаємо, що дисертаційна робота «Методика поглибленого вивчення учнями 10-11 класів власних назв у літературних творах» за змістом, актуальністю, рівнем наукової новизни, практичним значенням та характером висновків відповідає галузі знань 014. Середня освіта (за предметними спеціальностями) та п. 6 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а дисертантка заслуговує на присудження наукового ступеня доктора

філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями).

Михальчук Ніна Іванівна – рецензент, кандидат філологічних наук, доцент кафедри літератури, методики її навчання, історії культури та журналістики Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя.

Актуальність теми дисертаційної роботи обумовлена недостатньою розробленістю методики аналізу художнього функціонування онімів у процесі шкільного вивчення художнього твору. Розроблені шляхи аналізу – пообразний, хронотопний, структурно-стильовий – принагідно актуалізують проблему поетики власного імені, проте не вибудовують системного підходу до вивчення особливостей їх функціонування.

Беззаперечним науковим досягненням дисертаційної роботи є спроба системного дослідження поетики онімів на матеріалі літературно-художніх текстів, які вивчаються в 10-11 класах закладів освіти відповідно до чинної освітньої програми з української літератури.

Дисертаційна робота Івахно Наталії Олексіївни «Методика поглибленого вивчення учнями 10-11 класів власних назв у літературних творах» на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, за спеціальністю 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) за своєю актуальністю, науково-теоретичним рівнем, новизною постановки та розв'язання проблем, практичним значенням, є самостійною, закінченою науковою роботою, що відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року №44).

Отже, разова спеціалізована вчена рада Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя ухвалила:

1. Дисертація Івахно Наталії Олексіївни на тему «Методика поглибленого вивчення учнями 10-11 класів власних назв у літературних творах», що подана на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) є завершеним самостійним науковим дослідженням, що має новизну, теоретичне та практичне значення, відповідає вимогам Наказу Міністерства освіти і науки України №40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Постанови Кабінету Міністрів України №44 від 12 січня 2022 року про затвердження «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії».

2. Присудити Івахно Наталії Олексіївні ступінь доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) на підставі результатів відкритого голосування.

3. Оприлюднити рішення разової спеціалізованої вченої ради щодо присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) Івахно Наталії Олексіївні та відеозапис трансляції захисту дисертації на офіційному вебсайті Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя.

Результати відкритого голосування

«За» - ____5____ членів ради,

«Проти» - __0__ членів ради,

«Утрималися» - _0__ членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада присуджує Івахно Наталії Олексіївні ступінь доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями).

Голова спеціалізованої
вченої ради

Т. В. Рудюк

Рецензент

Н. І. Михальчук

Опонент

О. О. Лілік

Опонент

Л. М. Удовиченко

Опонент

В. І. Шуляр

22 січня 2024 р.